

دانشگاه
۸۶۷۱۰۳۴۳۷۰
۳۶۳۱۰۳۰۸۱
۱۰۱۹۳۳

بِسْمِ اللّٰهِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

الرحمن الرحيم

۱۱۸۲۹۹

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته برنامه ریزی درسی

دانشکده علوم انسانی

گروه علوم تربیتی

عنوان:

ملاکهای گزینش وچینش تصاویر در کتب درسی ومحتوای آموزش
الکترونیکی

استاد راهنما:

دکتر بهمن زندی

استاد مشاور:

دکتر محمد رضا سرمدی

نگارش:

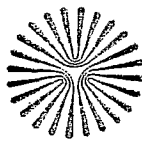
سید مسعود شیخ احمدی

فروردین ۱۳۸۸

۱۳۸۸ / ۳ / ۱۱

مرکز اطلاع رسانی
تیم بهارک

۱۱۵۶۹۹

تاریخ:
شماره:
پیوست:

((تصویب نامه))

پایان نامه تحت عنوان:

" ملاکهای گزینش و چینش تصاویر در کتب درسی و آموزش الکترونیکی "

تاریخ دفاع: ۸۸/۲۰/۲۶ ساعت: ۱۲-۱۰/۰۰-نمره: همیشه دهم درجه: عالی
اعضای هیات داوران:

نام و نام خانوادگی هیات داوران مرتبه علمی امضاء

استاد راهنما
استاد مشاور
استاد داور
نماینده گروه

- ۱- جناب آقای دکتر بهمن زندی
- ۲- جناب آقای دکتر محمدرضا سرمدی
- ۳- جناب آقای دکتر عیسی ابراهیم زاده
- ۴- جناب آقای دکتر محمدرضا سرمدی

۱۳۸۸ / ۳ / ۱۱

تهران، خیابان انقلاب،
پایان استاد نجات الهی،
بش خیابان سپند،
سلاکی ۲۳۳
تلفن: ۸۸۰۱۰۹۰
روننگار: ۸۸۹۰۳۱۵۸
پست الکترونیکی:
info@Tehran.pnu.ac
شانی الکترونیکی:
http://www.Tehran.pnu.ac

سپاسگزاری

پس از حمد و سپاس بیکران خداوند بزرگ که در این راه یار و یاور و نشان دهنده راه بوده است، وظیفه خود می دانم از استاد ارجمند راهنما جناب آقای دکتر بهمن زندی و استاد ارجمند مشاور جناب آقای دکتر محمدرضا سرمدی که در مدت انجام پژوهش با نهایت علاقه و دلسوزی نکات لازم را به اینجانب آموزش دادند، تقدیر و سپاسگزاری نمایم. همچنین مراتب تشکر فراوان و قدردانی عمیق خود را از دیگر اساتید بزرگواری که طی انجام این پژوهش از راهنمایی های ارزشمند آنها بهره بردم، ابراز مینمایم:

— جناب آقای دکتر فرج اللهی عضو محترم هیات علمی گروه علوم تربیتی سازمان مرکزی دانشگاه پیام نور

— جناب آقای دکتر ابراهیم زاده عضو محترم هیات علمی گروه علوم تربیتی سازمان مرکزی دانشگاه پیام نور

— جناب آقای دکتر نوروزی مسئول گروه تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی

— جناب آقای دکتر شبیری عضو محترم هیات علمی گروه علوم تربیتی سازمان مرکزی دانشگاه پیام نور

— سرکار خانم فروغ مهتابی کارشناس ارشد امار، که کارهای آماری پژوهش مرا یاری دادند

و تمامی اساتید محترم که در این پژوهش شرکت نمودند و در مراحل تدوین و اصلاح پرسشنامه یاری دادند

تقدیم به:

بزرگانی که از جان مایه گذاشتند و در

عین صبوری و متانت مرا علم و ادب

آموختند و

تقدیم به همسر و فرزندانم که

همواره در این مسیر سخت مرا یاری

دادند.

چکیده فارسی

تصاویر ابزار انتقال احساسات درونی هستند. همان طور که کلمات نقش محرک روابط عاطفی، هیجانی را دارند تصاویر نیز در تولید احساسات و عواطف مثبت و منفی نسبت به محیط پیرامون مامی توانند نقشی اساسی داشته باشند. همان طور که آموزش هنر در ارتباطات انسانی می تواند منجر به برقراری صلح و آرامش و مهرورزی شود.

درک بصری و آموزش چشمها در زیبا بی شناسی محیط می تواند موجب آموزش و تغذیه عاطفی فرد شود.

تصاویر می توانند انعکاس تفکرات انسان به صورت قابل لمس برای دیگران باشند اما دستیابی به این مهم متضمن آموزش چشمها است لذا اگر تصویر گویای احساسات و افکار فرد نباشد، ضعف از تصویر نیست بلکه ضعف در مهارت برای انطباق تصویر و تصورات. در فرایند تعلیم و تربیت علاوه بر دو عامل یاد دهنده و یاد گیرنده، محتوای یکی از مولفه های اساسی و ارکان مهم آموزشی است و بایگانه ویژه و شایسته ای در این فرایند دارد. به گونه ای که حتی چگونگی روش تدریس نیز متأثر از این محتوا است. لذا باید نسبت به ملاکهای گزینش و سازماندهی محتوای آموزش بسیار حساس و آگاه بود. از آنجا که تصاویر از اجزای مهم محتوای آموزشی می باشد، لذا گزینش و چینش تصاویر مناسب و منطبق با متن به منظور انتقال هر چه بهتر پیام و کمک به امر یادگیری از اهمیت ویژه ای برخوردار است. مسئله اصلی پژوهش حاضر جستجوی ملاکها و معیارهای گزینش و چینش این تصاویر در محتواهای مرسوم و محتواهای الکترونیکی بوده است.

روش: بنابراین به لحاظ هدف از نوع کاربردی است و با توجه اینکه از طریق نظر سنجی انجام گرفته، می توان آن را در زمره تحقیقات توصیفی - پیمایشی دانست. جامعه آماری در این پژوهش عبارتند از: تمامی اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور استان تهران و سازمان مرکزی بود که به علت محدود بودن تعداد (۱۰۳ نفر) کل جامعه آماری مورد مطالعه قرار گرفت. از ۱۰۳ پرسشنامه ای که در اختیار افراد جامعه مورد مطالعه قرار گرفت، تعداد ۸۸ پرسشنامه باز گردانیده شد پس از کدبندی و تبدیل داده های کیفی به کمی مراحل آنالیز داده ها با استفاده از نرم افزار اس پی اس انجام گرفت، که برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی کمک گرفته شد.

نتایج بدست آمده در پاسخ چهار سوال اصلی پژوهش، تطابق قابل توجهی با ادبیات پژوهش همچنین تحقیقات قبلی نشان می دهد. به طوری که می توان نتیجه گرفت که:

۱- از نظر جامعه آماری گزینش تصاویر اهمیت بیشتری از نحوه چینش آن دارد و در بین نکات و گویه های مربوط، تناسب و همخوانی تصاویر با محتوا دارای بیشترین اهمیت می باشد.

۲- هر چند چینش تصاویر از لحاظ میانگین نسبت به گزینش تصاویر دارای میانگین کمتری است اما نتایج حاکی از اهمیت و بکار گیری آن در ساختار تصاویر کتب درسی و محتوای آموزش الکترونیکی دارد، مهمترین ملاک مورد نظر آنها در این خصوص، کیفیت تصاویر و جذاب بودن آن ها است.

۳- از دیدگاه جامعه آماری مورد مطالعه تفاوت چندانی بین گزینش تصاویر در کتب و محتوای آموزش الکترونیکی وجود ندارد. اما از لحاظ چینش محدودیتهای خاص برای کتب درسی چاپی در مقایسه با محتوای آموزش الکترونیکی قائل هستند.

کلید واژه:

گزینش، چینش، تصاویر، کتب درسی دانشگاهی، آموزش الکترونیکی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول		کلیات تحقیق
۱-۱	مقدمه	۱
۲-۱	بیان مساله	۳
۳-۱	اهمیت و ضرورت تحقیق	۵
۴-۱	اهداف پژوهش	۶
۵-۱	سوالات پژوهش	۶
۶-۱	جامعه مورد پژوهش	۸
۷-۱	کلید واژه ها و اصطلاحات	۹
فصل دوم		مسائل نظری در زمینه تحقیق
۱-۲	مقدمه	۱۶
۲-۲	اصول سازماندهی محتوای کتاب های درسی	۱۶
۳-۲	اهداف تصاویر در محتوای کتاب های درسی	۱۸
۴-۲	نقش تصاویر در تحقق اهداف آموزشی	۱۹
۱-۴-۲	یاد آوری تجارب	۱۹
۲-۴-۲	فراهم ساختن زمینه برای مطالعه دقیق موضوع	۱۹
۳-۴-۲	اصلاح مفاهیم نادرست	۱۹
۴-۴-۲	جلوگیری از شکل گیری مفاهیم نادرست	۲۰
۵-۴-۲	مقایسه و مقابله	۲۰
۶-۴-۲	فراهم ساختن زمینه برای تجربه ای جدید	۲۰
۷-۴-۲	معنادار ساختن نمادهای کلامی	۲۱
۸-۴-۲	ایجاد زمینه برای مباحثه در مورد موضوعات جاری	۲۱
۹-۴-۲	محرکی برای مطالعه	۲۱

۲۱	نمایش یک فرایند	۱۰-۴-۲
۲۱	شکلی از قضاوت ارزشی	۱۱-۴-۲
۲۱	ایجاد آمادگی برای تجارب جدید	۱۲-۴-۲
۲۲	ایجاد انگیزه برای یادگیری	۱۳-۴-۲
۲۲	اطلاع رسانی از حوادث	۱۴-۴-۲
۲۲	پرورش علایق فردی	۱۵-۴-۲
۲۲	استفاده از تصاویر بعنوان منبع اطلاعاتی	۱۶-۴-۲
۲۲	فراهم ساختن زمینه برای مشارکت دانش آموزان در انجام یک فعالیت	۱۷-۴-۲
۲۳	فراهم ساختن زمینه برای قضاوت	۱۸-۴-۲
۲۳	فراهم نمودن زمینه برای تلاشهای خلاق	۱۹-۴-۲
۲۳	مرور و خلاصه سازی	۲۰-۴-۲
۲۳	آزمون یادگیری	۲۱-۴-۲
۲۶	اهمیت آموزش های سمعی بصری از دیدگان مربیان بزرگ تعلیم و تربیت	۶-۲
۳۱	اصول گزینش تصاویر	۷-۲
۳۱	اصل چند رسانه ای	۱-۷-۲
۳۱	منطق نظری	۲-۷-۲
۳۱	منطق تجربی	۳-۷-۲
۳۲	اصل مجاورت مکانی	۴-۷-۲
۳۲	اصل مجاورت زمانی	۵-۷-۲
۳۳	اصل کانال حسی	۶-۷-۲
۳۴	اصل افزونگی یا مازاد	۷-۷-۲
۳۴	اصل تفاوت های فردی	۸-۷-۲
۳۵	اصول چینش تصاویر	۸-۲
۳۵	ابعاد کادر در چینش تصاویر	۱-۸-۲
۳۷	نقاط طلایی	۲-۸-۲

۴۰	نقش خطوط	۳-۸-۲
۴۵	رنگ و کاربردهای آن در تعادل	۴-۸-۲
۴۷	تعادل در تصاویر	۵-۸-۲
۴۹	عوامل مزاحم در تصویر	۶-۸-۲
۵۲	کتاب چاپی	۹-۲
۵۲	انواع کتب چاپی	۱-۹-۲
۵۵	کتاب الکترونیکی	۱۰-۲
۵۴	انواع کتب الکترونیکی	۱-۱۰-۲
۵۵	مقایسه کتاب الکترونیکی با کتاب چاپی	۱۱-۲
۵۵	مزایای کتاب الکترونیکی	۱-۱۱-۲
۵۷	معایب کتابهای الکترونیکی	۲-۱۱-۲
۵۸	مزایای کتاب های چاپی	۳-۱۱-۲
۵۸	معایب کتابهای چاپی	۴-۱۱-۲
۵۸	مزایا و معایب کتابهای درسی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات	۵-۱۱-۲
۶۰	جمع بندی	۶-۱۱-۲
۶۰	عکسها مثالها وسایر کمکهای ویژه برای مفهوم سازی متن	۱۲-۲
۶۲	به کارگیری تصاویر ویدئویی دیجیتال	۱۳-۲
۶۳	گرافیک	۱۴-۲
۶۳	تصویرسازی مناسب	۱۵-۲
۶۶	مروری بر پیشینه تحقیق	۱۶-۲
۶۶	نگاهی به تاریخچه کتابهای مصور در جهان	۱-۱۶-۲
۶۷	تاریخچه تصویرسازی	۲-۱۶-۲
۷۱	رسی مطالعات انجام شده در زمینه تصاویر آموزشی در خارج از ایران	۳-۱۶-۲
۷۹	تحقیقات انجام گرفته در ایران	۴-۱۶-۲
۸۳	خلاصه مبانی نظری	۱۷-۲

ردیف	موضوع	صفحه
۸۶	روش پژوهش	۳
۸۶	نوع پژوهش	۱-۳
۸۷	توصیف جامعه آماری	۲-۳
۸۷	روش تعیین حجم نمونه	۳-۳
۸۸	روش و ابزار گردآوری اطلاعات	۱-۳-۳
۸۸	تایید روایی پرسشنامه	۲-۳-۳

۸۹	تایید پایایی پرسشنامه	۳-۳-۳
۹۰	مقیاس اندازه گیری	۴-۳-۳
۹۰	مرحله اجرا	۵-۳-۳
۹۱	مراحل کلی پژوهش	۴-۳
۹۲	ملاحظات اخلاقی	۱-۴-۳

ردیف	موضوع	صفحه
۹۴	یافته ها	۴
۹۴	بخش یافته های تحقیق	۱-۴
۹۵	سوال اول	۲-۴
۹۷	سوال دوم	۳-۴
۹۹	سوال سوم	۴-۴
۱۰۱	سوال چهارم	۵-۴

ردیف	موضوع	صفحه
۱۰۴	بحث و نتیجه گیری	۵
۱۰۴	نگاهی دوباره به موضوع پژوهش	۱-۵
۱۰۵	تفسیر نتایج	۲-۵
۱۰۵	پاسخ به سوال اول پژوهش	۱-۲-۵

۱۰۶	پاسخ به سوال دوم پژوهش	۲-۲-۵
۱۰۸	پاسخ به سوال سوم پژوهش	۳-۲-۵
۱۰۸	پاسخ به سوال چهارم پژوهش	۴-۲-۵
۱۰۹	نتیجه گیری و بحث	۳-۵
۱۰۹	مهمترین ملاکهای گزینش تصاویر به ترتیب اهمیت	۱-۳-۵
۱۱۲	مهمترین ملاکهای چینش به ترتیب اهمیت	۲-۳-۵
۱۱۳	مهمترین تفاوت‌های گزینش تصاویر در کتب درسی با محتوای آموزش الکترونیکی به ترتیب اهمیت	۳-۳-۵
۱۱۳	مهمترین تفاوت‌های چینش تصاویر در کتب درسی با محتوای آموزش الکترونیکی به ترتیب اهمیت	۴-۳-۵
۱۱۴	محدودیت های پژوهش	۴-۵
۱۱۵	پیشنهادات	۵-۵
۱۱۵	پیشنهادات برای کاربرد یافته ها در عمل	۱-۵-۵
۱۱۶	پیشنهادات برای مطالعات بعدی	۲-۵-۵

۱۱۷	منابع	۶
۱۲۴	پروست ها	۷
۱۵۲	جستار الکترونیکی	۸

فصل اول

کلیات

۱- فصل اول

در این فصل به مقدمه، بیان مساله، ضرورت تحقیق، اهداف و سوالات تحقیق پرداخته می شود.

۱-۱: مقدمه

تصاویر ابزار انتقال احساسات درونی هستند. همان طور که کلمات نقش محرک روابط عاطفی، هیجانی را دارند تصاویر نیز در تولید احساسات و عواطف مثبت و منفی نسبت به محیط پیرامون مامی توانند نقشی اساسی داشته باشند.

همان طور که آموزش هنر در ارتباطات انسانی می تواند منجر به برقراری صلح و آرامش و مهرورزی شود. تصاویر درک بصری و آموزش چشمها درزیباشناسی محیط می تواند موجب آموزش و تغذیه عاطفی فرد شود.

تصاویر می توانند انعکاس تفکرات انسان به صورت قابل لمس برای دیگران باشند اما دستیابی به این مهم متضمن آموزش چشمها است لذا اگر تصویر گویای احساسات و افکار فرد نباشد، ضعف از تصویر نیست بلکه ضعف در مهارت برای انطباق تصویر و تصور است بنابراین برای اشراف در انتقال ذهنیات به تصویر قابل فهم باید قبل از آن که خوب تصویر برداری کنیم خوب دیدن را بیاموزیم منظور از خوب دیدن رویت جهان پیرامون ما است. جهانی که سه بعدی است و به صورت دوبعدی از طریق دوربین ثبت می شود و چشمان آموزش دیده ی جهان دوبعدی ما این دوربین را به احساس جهان سه بعدی تبدیل می کند. در این خصوص سعی می شود تا با ارائه اصول طراحی تصاویری را خلق کنیم که به استناد آن نگرشها و احساسات خود را بیان کنیم علی رغم اینکه ممکن است نویسنده یا گوینده خوبی هم نباشیم.

ارزشیابی دیگران از تصاویر هیچ ارتباطی باسختی، دشواری، کمبود امکانات، فضای نامناسب، بدی هوا و... ندارد بلکه ملاک اصلی بیننده برای قضاوت و نتیجه گیری در واقع همان تصویری است که در معرض دید او قرار می گیرد.

فراوانی اطلاعات چه بصورت ادبیات نوشتاری و یا ادبیات تصویری موجب شده که انتقال آن مختص محیط های رسمی نباشد بلکه محیط های نیمه رسمی و غیر رسمی بدون اینکه انسان متوجه باشد در معرض اطلاعات محیطی اطراف از طریق، تصاویر ثابت و متحرک و یابازی های کامپیوتری قرار گرفته و بخش عمده ای در این فراگیری بصری به طور غیر مستقیم و بدون آموزش رسمی از طریق حواس در طول زندگی انسان صورت می گیرد. (حسین نژاد، ۱۳۸۶)

در این میان حس بینایی مهمترین نقش را جهت دریافت درک و شناخت محیط بیرونی بازی می کند. اصولاً می توان گفت که انسان موجودی بصری بوده و بخش مهمی از پردازش اطلاعات در مغز تجسم تصاویر اطلاعات پیرامونی اوست حدود ۸۰٪ اطلاعاتی که در مغز منعکس می شود و در مورد پردازش قرار می گیرد مربوط به حس بینایی است. شاید به همین دلیل است که انسان را موجود بصری می نامند و بقیه حس ها در حکم مکمل حس بینایی هستند. تصاویر همواره یکی از ابزارهای مهم انتقال پیام بوده و بخش مهمی از فراگیری بصری از طریق تصویر صورت می گیرد.

شاید اغراق نباشد امروزه از میلیتاریسم تصویری صحبت کرد که تغذیه کننده ذهن میلیون ها انسان را به عهده دارد. به همین علت تولید کنندگان ادبیات تصویری چه بصورت سینما-پوسترو و عکس در یک هدف مشترک هستند. و آن نفوذ در ذهن و افکار مخاطبین خود و مهمتر از آن پذیرش بدون پرسش و به حداقل رساندن فاصله ذهنی با آنها است. (مروتی، ۱۳۸۵)

در فرایند تعلیم و تربیت علاوه بر دو عامل یادگیرنده و یاددهنده، محتوای آموزشی نیز به عنوان یکی از مولفه های اساسی و این فرایند، پایگاه ویژه و شایسته ای دارد. به گونه ای که چگونگی روش تدریس

نیز متاثر از این محتوای است. لذا باید نسبت به ملاکهای گزینش محتوا آموزش بسیار حساس و آگاه بود. چراکه در چنین شرایطی، با اندک غفلی ممکن است فعالیتهای آموزشی از مسیر صحیح منحرف شود و نیروهای موجود صرف فراگیری مطالبی شود که مفید نیست و یا اگر هم مفید باشد آموزش آنها از اولویت لازم برخوردار نمی باشد.

از آنجا که محتوای برنامه های درسی متشکل از اجزایی از جمله تصاویر نیز می باشد، لذا گزینش و چینش تصاویر مناسب و منطبق با متن به منظور انتقال هر چه بهتر پیام و کمک به امر یادگیری از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در این فصل ضمن بیان مساله و اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق و هدف کلی و اهداف ویژه پژوهش و سوالات تحقیق در قالب سوالات اصلی و سوالات فرعی مطرح خواهد شد. همچنین در مورد جامعه نمونه و کلید واژه ها و اصطلاحات و تعاریف اطلاعات لازم ارائه می گردد.

۱-۲: بیان مساله

بطور کلی کتابهای درسی و سایر متون آموزشی به متن نوشتاری خلاصه نمی گردند و اشکالی همچون عکسهای آموزشی، نقشه ها، چارتهای، و... را در بر می گیرند کارکردهای تصاویر از جنبه آموزشی می تواند فراوان باشد، برای مثال به یاری تصاویر مناسب می توان داده ها را ارائه نمود، تصور مفاهیم انتزاعی را آسانتر ساخت، مجموعه ای از اطلاعات پیچیده را سازمان بخشید، و فرآیند تفکر و حل مساله را تسریع کرد (لوی ولنتز، ۱۹۸۲، به نقل از چیت ساز، ۱۳۷۵)

علیرغم دامنه وسیع کارکردهای آموزشی تصاویر، در یاددهندگان یک نگرش متفاوت نسبت به تصاویر متون آموزشی مشاهده می شود. از یک سو عده ای از معلمان و طراحان آموزشی معتقدند که تصاویر مناسب از چندین صفحه متن نوشتاری ارزشمندترند. از سوی دیگر گروهی از آنان تصاویر را صرفا بخش جنبی و حاشیه ای متن میدانند که بیشتر نقش تزئینی دارند (حسین نژاد، ۱۳۸۶)

چنین دوسوگرایی مشابهی در یادگیرندگان نیز مصداق دارد عده ای از دانشجویان متون آموزشی مصور را ترجیح می دهند و نقش تصاویر را در یادگیریشان قابل ملاحظه می دانند در مقابل سایرین اگرچه نظر مساعدی نسبت به این قضیه دارند اما توجه کمتری به استخراج اطلاعات از تصاویر می کنند، زیرا این دسته از دانشجویان با راهبردهای پردازش تصاویر را آشنایی کافی ندارند و غالباً قادر به برقراری ارتباط مناسب با اطلاعات نهفته در تصاویر نمی باشند (ویدنمان، ۱۹۸۹، به نقل از افشار، ۱۳۸۱)

استفاده از تصاویر در تعلیم و تربیت توسط صاحب نظران امری انکار ناپذیر است در این رابطه رودولف اشتاینر که از نظریه پردازان برنامه آموزشی ماورای فردی است میگوید: از تصاویر و داستانهای پند آموز استفاده کنید زیرا تصاویر و نگارها می توانند حیات درونی را با آنچه باید آموخته شود همساز نمایند. همچنین به اعتقاد ایشان باید نقاشی مبنا قرار گیرد و از دانش آموزان خواسته شود در مورد نقاشی خود مطلب بنویسند (رودهن، ۱۹۸۷، به نقل از افشار، ۱۳۸۰) و در جهت توجه به ساختار بصری در طراحی کتب درسی مگز^۱ یکی دیگر از علمای تدوین کتب درسی می گوید:

هدف از ایجاد برنامه ای بصری برای سازماندهی اطلاعات و پیام رسانی به وسیله تصویر مورد توجه طراحان قرار می گیرد (مگز، به نقل از افشار، ۱۳۸۴)

بنابراین مسئله بکارگیری تصویر در امر آموزش و پرورش امری مهم و قابل توجه است. و چگونگی انتخاب از آنها با توجه به ساختار کتب درسی و رعایت اصول مهم چینش و گزینش در کتب درسی و دانشگاهی به منظور اخذ بیشترین بازده آموزشی و تاثیر گذاری لازم را در فراگیران بوجود آورد. نیازمند پژوهش و استفاده از نتایج آنها در تدوین^۲ محتوای درس چه به صورت سنتی و چه به صورت الکترونیکی است.

۱-۳: اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق

بکارگیری تصاویر در کتب درسی و سایر کتب امری اجتناب ناپذیر است و بستگی به نوع کتاب

، سطح تحصیلی و موارد بیشمار دیگر تعداد و نوع تصاویر با هم متفاوت است

اما سوال اساسی اینجاست آیا تصاویر در کتاب های مختلف براساس چارچوب و معیار های خاصی

ارائه می شود یا خیر و اگر جواب مثبت است این عوامل چه از لحاظ چینش و چه از لحاظ گزینش چه

مواردی می تواند باشد .

یکی دیگر از دلیل و ضرورت انجام این پژوهش افزایش کتب درسی دانشگاهی که منبع اصلی برای

دانشجویان می باشد، برای مثال دانشگاه پیام نور برای ارائه واحدهای دانشگاهی خود از منابع مشخص

استفاده می کند، تنوع رشته و دروس خصوصا دروس علمی و کاربردی که گاهی استفاده از تصاویر در

آنها از خود متن مهم تر است، ضرورت پرداختن به این مهم را صد چندان نموده است .

علاوه بر آن از تصویرسازی و مصورسازی و یا تصویرگری تعریفهای مختلفی ارائه شده است گاه

تصویرسازی را نوعی تزئین کتاب تعریف کرده اند درپاره ای از موارد، تصویرسازی ارائه تصاویری که

در خدمت متن هستند دانسته شده است.

اما دریک نگاه در تاریخچه بسیار طولانی تصویرسازی کتاب (در شکل عام آن) به سادگی درمی یابیم

که تصویرسازی کتاب صرفا تزئین کتاب نیست بلکه ابزار و یا به بیان بهتر زبانی است برای القا و کمتر

به دریافت مطالبی که در کتاب مطرح شده اند پس تصویرسازی به طور کلی وسیله زبان و یاراهی است

برای انتقال هرچه بهتر مطلب گاه تصویرسازی پا را از مطلب فراتر می گذارد و علاوه بر کمک به درک

مطلب، خود نیز اطلاعات و یا مطلب و پیام دیگری را به بیننده منتقل می کند این امر بیشتر در کتابهایی که

مجال به قوه خلاقه تصویر ساز می دهند رخ می دهد. بنابراین چگونگی استفاده از نتایج تصویرگری به

نحوی که بتواند در امر آموزش بیشترین بازده را داشته باشد یکی دیگر از موارد ضرورت انجام پژوهش است.

۱-۴: اهداف پژوهش

هدف کلی: مشخص کردن ملاکهای گزینش وچینش تصاویر در کتب درسی سنتی یا چاپی و محتوای آموزش الکترونیکی

اهداف ویژه:

۱- مشخص نمودن مهمترین ملاکهای گزینش تصاویر در کتب درسی و محتوای آموزش

الکترونیکی

۲- مشخص نمودن مهمترین ملاکهای چینش تصاویر در کتب درسی و محتوای آموزش

الکترونیکی

۳- مشخص نمودن ملاکهای تفاوت‌های بین اصول گزینش تصاویر کتابهای چاپی با محتوای آموزش

الکترونیکی

۴- مشخص نمودن ملاکهای تفاوت‌های بین اصول چینش تصاویر کتابهای با محتوای آموزش

الکترونیکی

۱-۵: سوالات پژوهش

۱-۵-۱: سوالات اصلی

۱- مهمترین ملاکهای گزینش تصاویر در کتب درسی چاپی یا سنتی و محتوای آموزش الکترونیکی

چیست؟

۲- مهمترین ملاکهای چینش تصاویر در کتب درسی چاپی و محتوای آموزش الکترونیکی چیست؟

۳- چه تفاوتی بین اصول گزینش تصاویر کتب درسی چاپی با محتوای آموزش الکترونیکی

وجود دارد؟

۴- چه تفاوتی بین اصول چینش تصاویر کتب درسی چاپی با محتوای آموزش الکترونیکی وجود دارد؟

۱-۵-۲-:سوالهای فرعی

۱- آیا وجود تناسب و هم خوانی محتوایی تصاویر با محتوای کتاب لازم است؟

۲- آیا در گزینش تصاویر باید مسائلی مانند توانایی پیام رسانی، جامع و کامل بودن و متناسب با آستانه ادراک فرد گیر توجه می شود

۳- آیا لازم است در گزینش تصاویر آموزشی مسائلی مانند سن، جنسیت و شرایط اقلیمی و اجتماعی توجه شود؟

۴- هماهنگی و مطابقت با متن بودن هر موضوع اضافی چه مقدار انتخاب تصاویر آموزشی نقش دارد

۵- آیا در گزینش تصاویر ارزش های هنری، موضوع ردیابی شناسی، حس خلاقیت و کنجکاوی در فراگیران و عینیت بخشیدن به مضمون انتزاعی باید مورد توجه قرار گیرد؟

۶- تحمیل جریان یادگیری مکمل بودن متون آموزشی چه مقدار در گزینش تصاویر آموزشی نقش دارد؟

۱- مواردی مانند شکل، اندازه و فرمت، کادر، ترکیب، فرم، نور و چه مقدار در چینش تصاویر اهمیت دارد؟

۲- آیا لازم است در چینش تصاویر به مسائلی مانند هماهنگی همه اجزای زوایه دید منقطه استراحت و فضای تنفسی چشم توجه شود؟

۳- آیا در چینش تصاویر لازم است به مسائلی مانند توجه به امکانات، شرایط چاپ و هزینه ها توجه شود؟

۴- موارد مانند سفید خوانا، حاشیه مفید و در نوشته ما هماهنگی اجزای تصویر، کیفیت جذاب بودن چه مقدار است دارد؟

۱- آیا تصاویر در آموزش الکترونیکی تراز کتب چاپی نقش دارند؟

۲- آیا در گزینش تصاویر در کتب درسی نسبت به آموزش الکترونیکی محدودیت وجود دارد؟

۳- آیا نقش تصاویر در کتب درسی آموزش های با آموزش الکترونیکی در این دوره تفاوت وجود دارد؟

۴- آیا استفاده از تصاویر گزینش شده در آموزش الکترونیکی نسبت به کتب درسی راحت تر است؟

۵- آیا تنوع و گستردگی و کیفیت تصاویر در آموزش الکترونیکی از کتب چاپی بیشتر است؟

۶- آیا ارزشیابی از تصاویر کتب درسی آسانتر از آموزش الکترونیکی است؟

۱- آیا در اندازه به حجم تصاویر در کتب درسی با آموزش الکترونیکی تفاوت وجود دارد؟

۲- آیا بین تعداد تصاویر آموزشی در کتب درسی و آموزش الکترونیکی تفاوت وجود دارد؟

۳- آیا چینش تصاویر در صفحات الکترونیکی راحت از کتب چاپی است؟

۴- آیا رنگ، کیفیت و تغییرات در آموزش الکترونیکی به کتب چاپی بیشتر امکان پذیر نسبت؟

۵- آیا چینش تصاویر در کتب درسی ماندگاری و دسترسی راحتتری نسبت آموزش الکترونیکی دارد؟

۶- آیا در چینش تصاویر در کتب درسی نسبت به آموزش الکترونیکی محدودیت وجود دارد؟

۱-۶: جامعه مورد پژوهش :

اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور مرکز تهران و سازمان مرکزی که در جهت تالیف ، تدوین و تهیه

کتب دانشگاهی مشغول فعالیت می باشند. کل جامعه ۱۰۳ نفر می باشند، که به دلیل تعداد کم کل

شماره ^{و پیام} شده به نمونه گیری نبوده است. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه ای بود که گویه آن با جمع

آوری نظرات آنها و دیگر اساتید از طریق مصاحبه شناسایی و با مهمترین موارد بدست آمده در ادبیات

پژوهش تلفیق و پرسشنامه تهیه شده است .